

ASOCIACE
ORGANIZACÍ
V OBLASTI
VĚZEŇSTVÍ

TISKOVÁ ZPRÁVA

Stanovisko Asociace organizací v oblasti vězeňství k nedostatku probačních programů pro mladistvé i dospělé

Praha, 15. února 2024: Asociace organizací v oblasti vězeňství (AOOV) varuje před významným snížením kapacit probačních programů v České republice, což by mohlo negativně ovlivnit efektivitu trestní spravedlnosti a snahy o snižování počtu vězňů a recidivy. Od roku 2019 se alokace pro programy pro dospělé i mladistvé snížila u každého o zhruba 650 000 Kč (pro rok 2024 bylo snížení u každého programu o 200 000 Kč, celková alokace se snížila pro tento rok o 400 tisíc Kč). Podmínky se zhoršily natolik, že pro řadu organizací jsou neúnosné a budou muset snižovat počty klientů nebo úplně programy zavřít.

„Neustále se snižující dotace způsobují, že momentálně víme již o několika organizacích, které o ně žádat nebudou a s provozem probačních programů skončí,“ komentuje Jana Smiggels Kavková, předsedkyně výboru Asociace organizací v oblasti vězeňství (AOOV). „To může negativně ovlivnit snahu ČR snižovat počet vězňů a jejich recidivu,“ dodává.

Ačkoli patří Česká republika k deseti nejbezpečnějším zemím světa, má jednu z nejvyšších vězeňských populací v EU a celkově skoro 70% recidivu. Země se srovnatelnou mírou bezpečnosti vykazují výrazně nižší míru uvěznění. Je tomu tak především díky využívání alternativ k vězení, jako je podmíněné odsouzení v kombinaci s probačním programem či obecně prospěšné práce; svou roli hraje rovněž fungující elektronický monitoring. Důraz je kladen na nápravu a resocializaci pachatele. Alternativní přístupy jsou efektivním nástrojem při snižování recidivy (výzkum IKSP z roku 2015: **podmíněné propuštění s dohledem - 40% recidiva během zkušební doby; probační programy (mladiství) - 52% recidiva¹**). Při využití alternativních trestů a podmíněném propuštění s dohledem se tedy pachatelé dopouští recidivy méně, než je obecný průměr opakované trestné činnosti v ČR.

Co se stane, když nebudeme mít probační programy?

¹ Jedná se o nejrozsáhlejší výzkum v ČR - vzorek přes 4000 subjektů, data o recidivě z rejstříku trestů, alternativní tresty - trest domácího vězení, trest obecně prospěšných prací a podmíněný trest odnětí svobody s dohledem

Probační programy hrají významnou roli v nápravě mladistvých delikventů. Místo, aby šli do vězení, soud je pošle na povinný několikaměsíční program, kde na sobě pracují. S podporou odborníků jsou vedeni k uvědomění si svého činu a k řešení příčin a faktorů, které mladého člověka k trestnému chování dovedly. Probační programy jsou využívány také dospělými pachateli. Klienti do programu mohou vstupovat dobrovolně nebo na základě rozhodnutí soudu. Trest odnětí svobody nestačí k tomu, aby člověk nepokračoval v trestné činnosti. Teprve řešení jeho osobních individuálních problémů způsobí, že je schopen integrovat se do běžného života.

„Většina násilníků nezmění své chování bez vnějšího, strukturovaného zásahu. Potrestání násilníka vysílá do společnosti jasnou morální zprávu, že násilí nesmí být tolerováno. Sankční opatření např. až trestem odnětí svobody ale nevedou k dlouhodobé žádoucí změně násilného chování. Trest postrádá návod, jakým způsobem upravit násilné chování pachatele. Často po potrestání a uvěznění vzrůstá u násilníků touha po pomstě, neboť nejsou jejich negativní emoce nijak zpracovány. Několik experimentů ukázalo, že po propuštění se násilníci dopouštěli opět násilí a intenzita jejich násilí rostla,“ Věra Víchová, vedoucí programu Stop násilí, Diakonie.

Nedostatek probačních programů je dlouhodobý problém

Podle AOOV je nedostatek probačních programů dlouhodobý problém. Programy jsou financovány z jednoho dotačního titulu, kde je velmi nízký objem prostředků (alokace na Probační programy pro dospělé pachatele a mladistvé delikventy je v tomto roce souhrnně 3 100 000 Kč). Tento objem neustále klesá. Za posledních pět let klesl průměrně o 30 %. Podle AOOV je problém v celkovém nastavení financování probačních programů. Pokud chtějí organizace program poskytovat, musí si sehnat 30 % z jiných zdrojů a to je velmi obtížné. Reálně je situace ještě horší. **“Od našich členských organizací víme, že na příští rok dostanou v průměru 40 % finančních prostředků, které na programy potřebují. Pokud by chtěly programy zachovat, musely by 60 % nákladů financovat z jiných zdrojů, což je pro neziskové organizace někdy až nereálné,“** uvádí Romana Dimmrothová, vedoucí pracovní skupiny Probační programy v AOOV a vedoucí probačního programu v členské organizaci Ratolest.

AOOV apeluje na vládu České republiky a příslušné orgány, aby zajistily dostatečné finanční prostředky pro probační a resocializační programy, a tím podpořily efektivnější a lidskoprávní přístup k trestní spravedlnosti. Tato opatření by měla být koncepční a systémová a měla by být zaměřena na prevenci opakovaného věznění, podporu účinnější reintegraci pachatelů do společnosti.

O AOOV

V českých věznicích si odpykává trest přes 19 000 lidí. Patříme k zemím s nejvyšším počtem v Evropské Unii. Index uvěznění se nedaří snižovat, i když kriminalita klesá. Více než 60 % propuštěných se do vězení vrací. Jednou z příčin je absence funkčního systému kontinuální práce s odsouzenými před výstupem z vězení a po propuštění. Právě tuto problematiku řeší Asociace organizací v oblasti vězeňství (AOOV), která sdružuje organizace, odborníky a propojuje různé aktéry v oblasti vězeňství a trestní justice. Cílem AOOV je společně prosazovat progresivní změny v oblasti integrace trestaných osob do společnosti a spoluvytvářet systém, který

zohledňuje zájmy a potřeby trestaných osob, obětí i celé společnosti. Bližší informace o AOOV jsou uveřejněny na stránkách www.aovv.cz.

Pro více informací prosím kontaktujte: Barbora Kiliesová, kiliesova@aoovv.cz, 605 25 85 95